

ADHD-FoFI

Deltakende aksjonsforskning med barn og unge i BUPA

- forskning, fagutvikling og innovasjon

Presentasjon ved:

Elin Håkonsen Martinsen, seksjonsoverlege, Ph.d, BUPA

Sissel Vælitalo Skaret, spesialrådgiver, BUPA

Vilde Maria Åsholt, spesialrådgiver, FoU

KIWI mini pris

Handeliste

SP. MÅL LEGE

- HVORFOR FÅR JEG
- IKKE SOVE OM KVelden
- HVA KAN JEG GJØRE
- FOR Å FÅ SOVE BEDRE
- HVORFOR VARNER
- JEG OM NETTENE
- HVA ER ADHD
- HVORFOR BLIR MAN
- FORTERE SLITTEN ENN
- ANDRE SOM IKKE HAR ADHD
- ER DET BEDRE FOR DE
- MED ADHD Å BLI KJENT
- MED ANDRE MED ADHD
- HVORFOR ER MAN
- SÅ UTÅLMODIG
- HVORFOR ER D/VANSKELIG
- Å STÅ/SITTE STILLE
- P.G.A ADHD
- HVORFOR KJØPER JEG
- IKKE Å VENTE
- HVORFOR ER D/VANSKELIG
- Å HA PÅ KLAR, EX. ØYER
- HVORFOR TENKER
- JEG RASKE ENN ANDRE

Sunnhet
til folket!

KIWI mini pris

Handeliste

- HVORFOR FIKK JEG ADHD?
- ER D VANSKELIGERE FOR
- MEG ENN ANDRE
- Å FÅ SOVE
- HVORFOR ER D VANSKELIG
- Å VENTE
- ER D SIKT AT DE
- MED ADHD KAN TRYLLE?

Er det sant at barn
med ADHD kan
trylle?

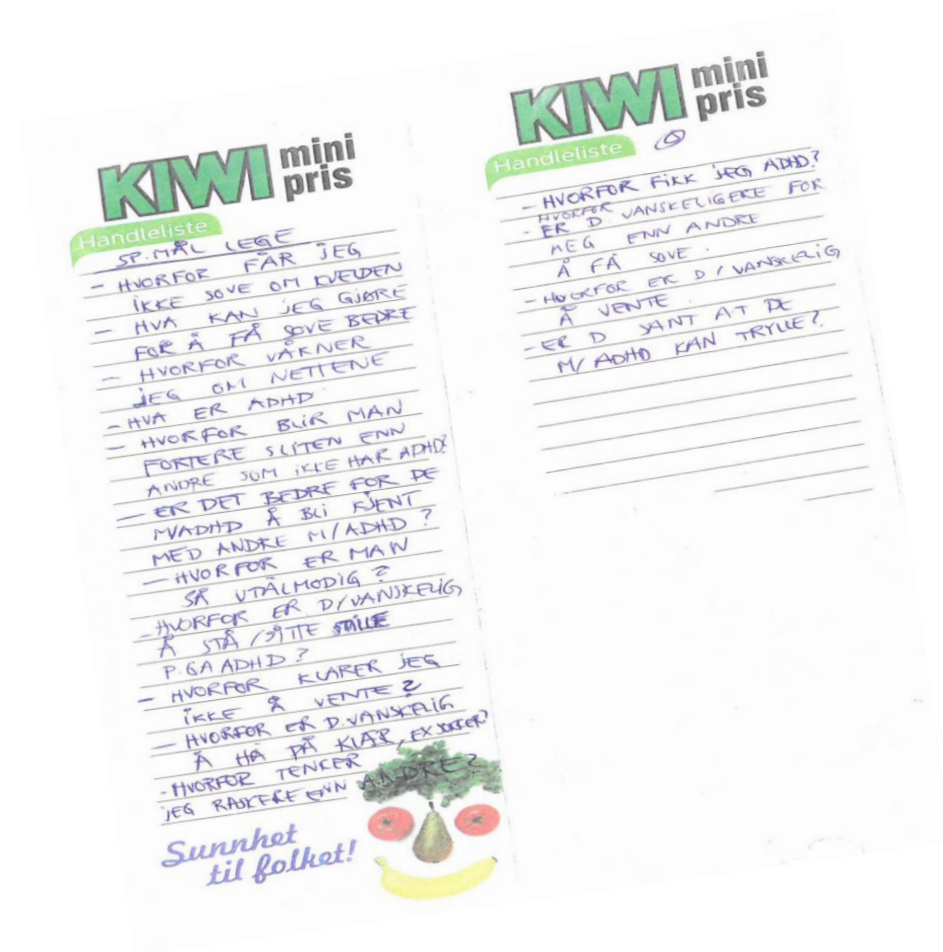
Bakgrunn

- Startet med en utfordring i praksis:
  - *Blir barne- og ungdomsstemmene for lite hørt?*
  - *Får de god nok informasjon?*
- Barn med diagnose ADHD er en hyppig forekommende pasientgruppe i BUP
- Psykoedukasjon anbefales i behandlingsveileder:
  - *Barn og ungdom som er gamle nok, skal selv ha informasjon og opplæring*

Hensikt med prosjektet

Å forbedre behandlingstilbudet til barn og ungdom med ADHD med vekt på brukarmedvirkning og informasjon

- Å få oversikt over eksisterende kunnskap om brukarmedvirkning og psykoedukasjon til barn og ungdom med ADHD
- Å utvikle og prøve ut et psykoedukativt behandlingstilbud i gruppe sammen med ungdommer med ADHD

Deltakende aksjonsforskning – Participatory Action Research (PAR)

- Forskningstilnærming for utvikling og endring i praksis
- Systematikk hvor en intervensjon utvikles og testes sammen med de det gjelder
- Tilpasning til lokale forhold – nytte er suksesskriteriet!
- Alle berørte er deltakende og involveres
  - Barn, ungdommer, foresatte, spesialister og helsepersonell

Tre av våre unge forskningsrådgivere utenfor Kongsberg BUP

Bruk av ulike metoder

- Systematiske litteraturstudier (Scoping review)
- **Involvering av unge brukermedvirkere som forskningsrådgivere**
- Fokusgruppeintervju med gruppeledere og foreldre
- Verdenskafé med behandlere

JCPP Advances: Volume 4, Issue 4

Special Issue: Engaging Youth Voices: Participatory Research in Mental Health and Well-being

December 2024

Issue Edited by: Stephane De Brito, Emily Jones, Maria Dauvermann, Ifigeneia Manitsa, Andrea MacLeod

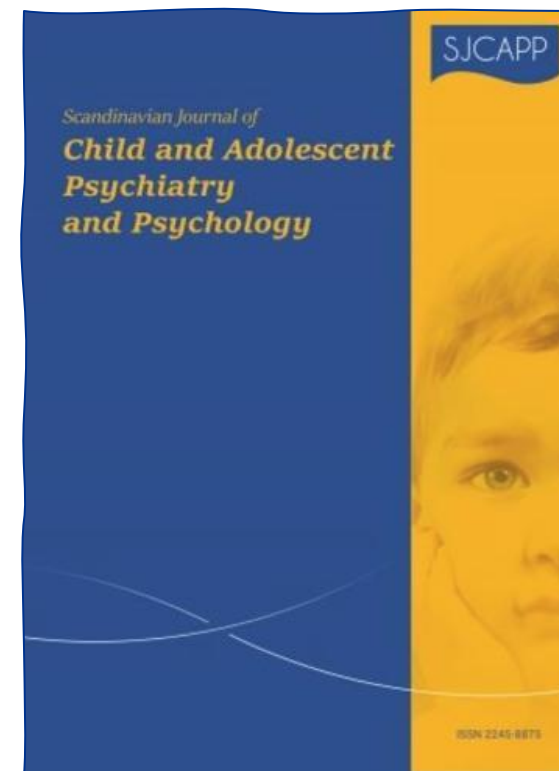
Tre delprosjekter

- Undersøke eksisterende kunnskap om barn og unges medvirkning til utredning og behandling ved ADHD
  - ADHD-litteratur, prosjektleder Elin Håkonsen Martinsen, ph.d., overlege, Enhet for akutt, BUPA
- Utvikle et edukativt behandlingstilbud i gruppe for barn og ungdommer med ADHD
  - ADHD-barn, prosjektleder Anne Faugli, ph.d., forsker, overlege, BUPA
  - ADHD-ung, prosjektleder Nina Helen Mjøsund, ph.d., forskningssjef PHR, avdelingssjef FoU-avdelingen,

Resultater litteratursøk

- Systematiske litteratursøk på barn og unges brukermedvirkning i oppfølging av ADHD (scoping review):
  - Få artikler som omhandler perspektivet til barn og unge
  - Hovedvekt av artikler som omhandler foreldres og klinikers perspektiv på de unges brukermedvirkning
  - Barn og unge opplever å være stilt på siden, ikke få god nok informasjon og ikke bli hørt i utredning og behandling
  - I forhold til medisinerer vokser de seg inn i økende autonomi, ofte ved å ta avstand fra og slutte med medisiner
- Publikasjon: Struggling to be heard: A scoping review of user participation in ADHD mental healthcare for children and adolescents

Scand J Child and
Adolesc Psychiatr Psychol.
2025;13(1):68-
81. [https://doi.org/10.2478/sj-
capp-2025-0008](https://doi.org/10.2478/sj-capp-2025-0008)

Resultater av litteratursøk

- Systematisk litteratursøk på psykoedukative tilbud til barn og unge med ADHD
  - Få systematiske studier på psykoedukasjon til barn og unge med ADHD, mest pilotstudier
  - Studien avdekket et lovende svensk program, SKILLS, som var under utvikling og som det var forsket på

Lantz, S., Fornwall, C., Lööf, M., & Isaksson, J. (2021). SKILLS - A psychoeducational group programme for children with ADHD. *Scand J Psychol*, 62(4), 460-467.
<https://doi.org/10.1111/sjop.12727>

Meyer, J., Ramklint, M., Hallerback, M. U., Lööf, M., & Isaksson, J. (2021). Evaluation of a structured skills training group for adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder: a randomised controlled trial. *Eur Child Adolesc Psychiatr*

Psykoedukasjonsprogrammet SKILLS for barn og ungdom

- Utviklet av
  - Måns Lööf, sykepleier, KAT-terapeut, BUP Gävleborg
  - Johan Isaksson, psykolog, dosent ved Uppsala Universitet
- SKILLS grupper ledes av tverrfaglige behandlere i BUP
- Bilder, øvelser, filmer og samtaler benyttes i undervisningen
- Vi inngikk et forskningssamarbeid om utvikling av SKILLS på norsk
  - Forutsettes non-profitt bruk av SKILLS i klinikken

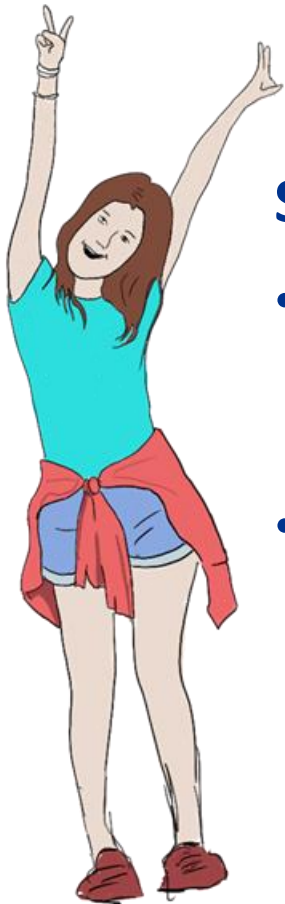

Måns Lööf

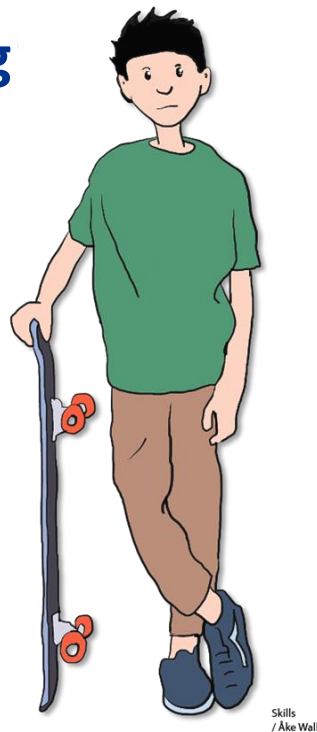
Johan Isaksson

SKILLS – psykoedukativ behandling i gruppe

SKILLS ungdomsutdanning

- Deltakere ungdom 12-18 år
- Gruppebehandling tre ganger av 1.5 time

Skills
/ Åke Wall

SKILLS barneutdanning

- Deltakere barn 6-12 år og deres foresatte
- Gruppebehandling to ganger av 1.5 time

Utvikling av SKILLS på norsk

- Aktiv brukermedvirkning!
- PARUNG og PARBARN
- Pilot på Kongsberg BUP
- Opplæring av gruppeledere
- Fokusgruppeintervju med gruppeledere i ulike faser av prosessen
- «Verdenskafé» med behandlere ved Kongsberg BUP

Brukermedvirkning - PARUNG

- Tre jenter, tre gutter med ADHD i alderen 15-18 år
- Ansatt (honorar) for å bidra med erfaringer fra å leve med ADHD og ha fått behandling ved KBUP
- Samarbeid mai 2021 – mai 2023
  - Tolv møter
  - Bli-kjent møter
  - Deltakelse i SKILLS
  - Evaluering av SKILLS
  - Rekrutteringsfilm til barneforskerne
  - Lekeverter for barneforskerne
  - Innlegg på konferanse (NBUP)

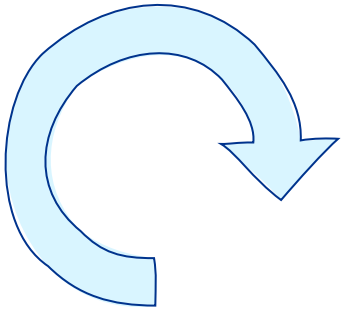
Brukermedvirkning - Barneforskere

- Syv jenter og gutter med ADHD i alderen 8-11 år møttes (PARBARN)
- Møter ved Kongsberg BUP, lørdag formiddag
- Honorar: kinobilletter
- Bidro med meninger om SKILLS-barn behandlingen og norsk tilpasning
- PARUNG bidro i møtene

2020

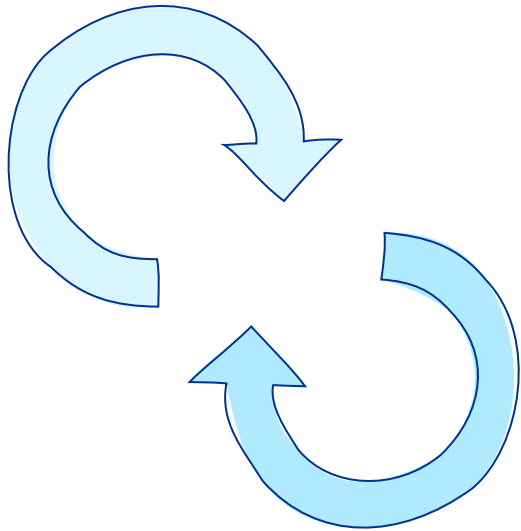
ADHD-FoF's styringsgruppe konstituert
Prosjektet ADHD Ung starter opp
Litteraturstudien begynner

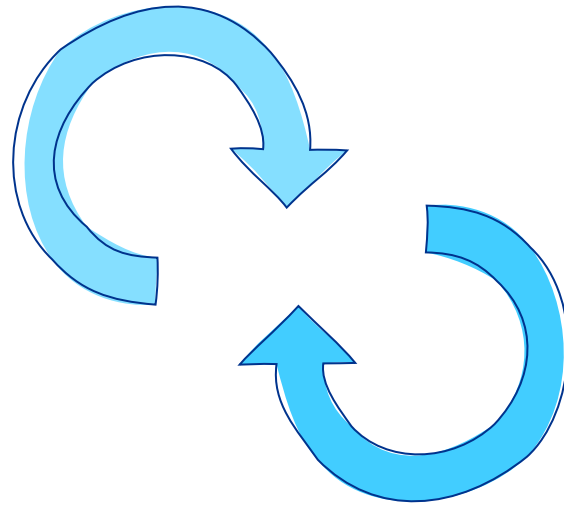
2021

ADHD-FoF's styringsgruppe konstituert
Prosjektet ADHD Ung starter opp
Litteraturstudien begynner

PARUNG deltar i pilot

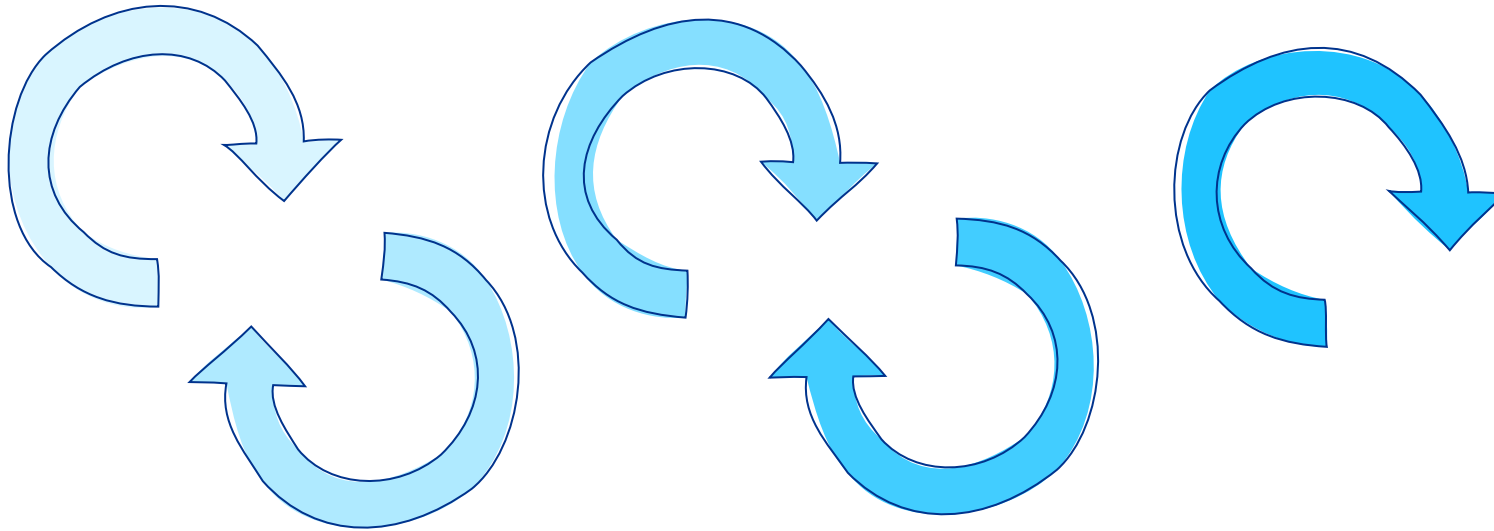
SKILLS oversettes til norsk
PARUNG etableres
Gruppeledere lærer opp

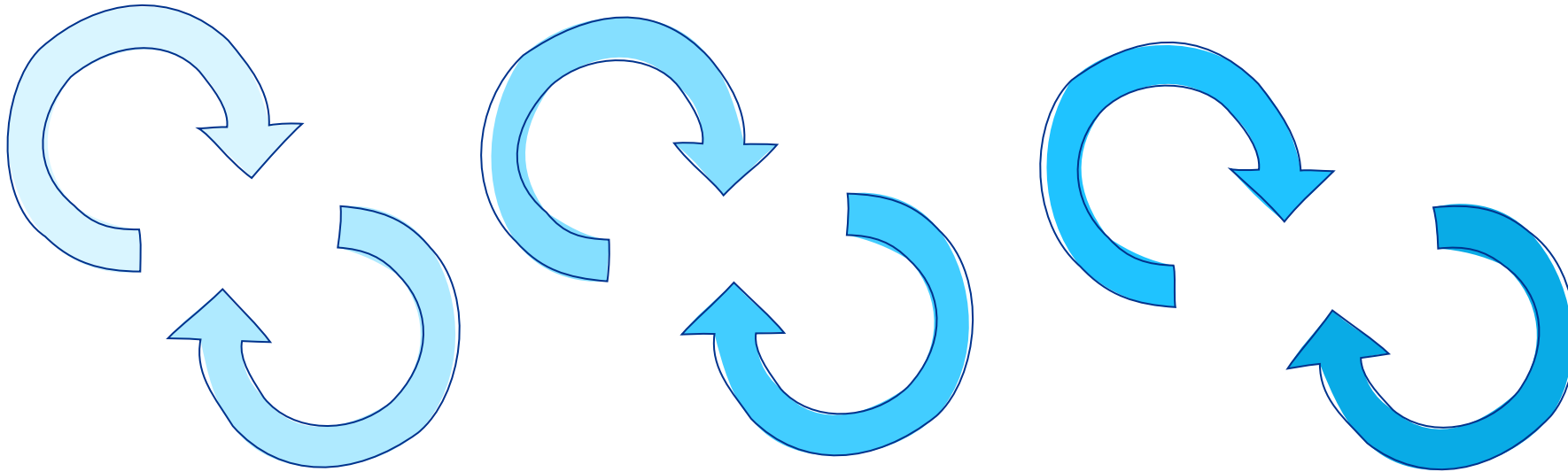
Gruppeledere evaluerer SKILLS
PARUNG evaluerer SKILLS

2022

PARBARN etableres og ADHD Barn utvikles
HSØ innovasjonsmidler 1 500 000,-
Verdenskafé m/behandlere
v/Kongsberg BUP,
idéen om SKILLS digital

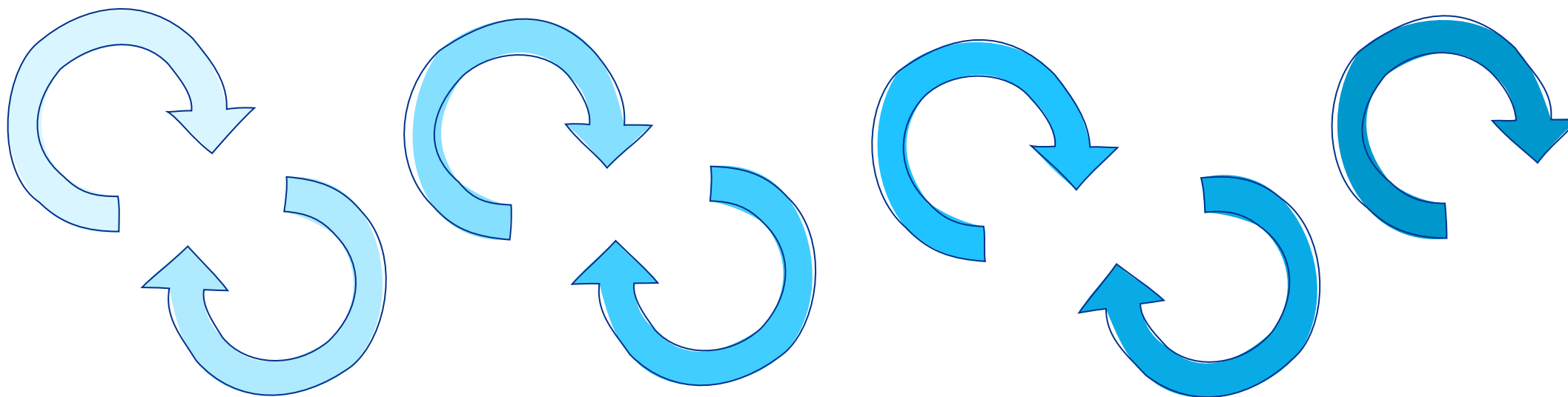
2023

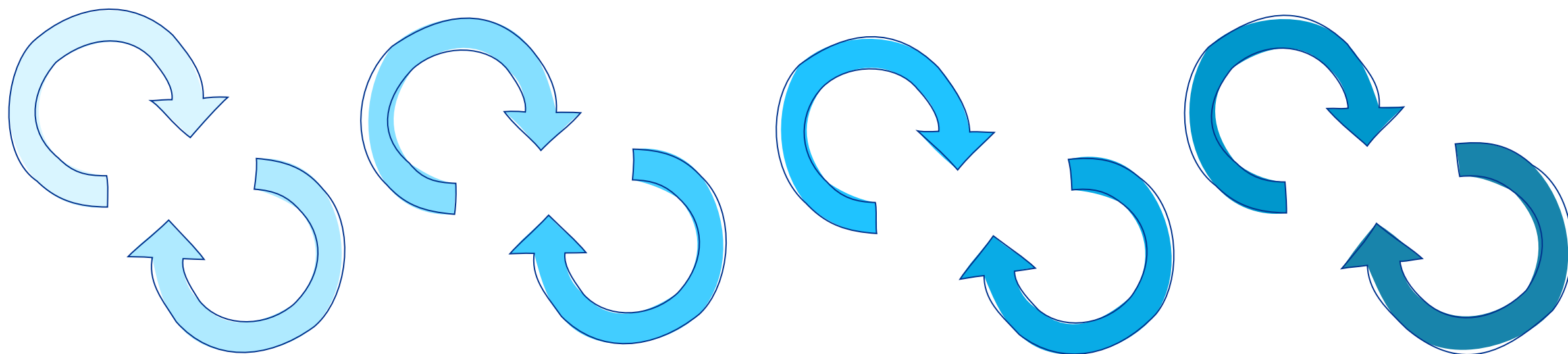
PARBARN deltar i pilot
PARBARN evaluerer SKILLS
ADHD SKILLS for barn og ungdom ferdigstilles
og implementeres i VVHF

2024

Utprøving ved Sykehuset i Telemark
Implementeringspakken ferdigstilles

2025

Spredning nasjonalt
Publikasjoner

Resultater brukermedvirkning

- Utvikling av en norsk versjon av SKILLS for barn og ungdom: ADHD SKILLS barn og ungdom
- Pilotert ved Kongsberg BUP og senere implementert ved alle BUP'er i Vestre Viken
- Tilbys nå nasjonalt
- Prosjektet viste videre at
  - Kunnskap om brukermedvirkning hos barn og unge med ADHD er begrenset
  - Deltakende aksjonsforskning egner seg godt som tilnærming til brukermedvirkning i forsknings- og utviklingsarbeid med barn og unge
  - De unge forskningsrådgiverne bidro betydelig til utvikling av innhold (innspill til nye temaer) og form (aldersspesifikk og kontekstsensitiv tilpasning av bilder, vokabular, filmer og gruppeoppgaver)

Innspill fra barneforskerne: ulike følelser

Ønske om å bytte ut illustrasjon av menneskeansikter med dyr

Våre tips

Publikasjoner

- Martinsen EH, Mjøsund NH, Faugli A. Struggling to be heard: A scoping review of user participation in ADHD mental healthcare for children and adolescents. Scand J Child and Adolesc Psychiatr Psychol. 2025;13(1):68-81. <https://doi.org/10.2478/sjcapp-2025-0008>
- Isaksson M, Ekenberg D, Martinsen EH, Lööf M, Isaksson J. Feasibility of the psychoeducational programme SKILLS for the child's Social Network for patients newly diagnosed with ADHD: a mixed-method design study (accepted for publication in Scandinavian Journal of Psychology)
- Case studie: Prosessen med involvering av unge forskningsrådgivere utforskes og diskuteres (pågående arbeid)

ADHD-FoFI

Velkommen!

Implementeringspakke ADHD SKILLS gruppebehandling!

Materialet som finnes på Teams:

1. Implementeringsguide
2. Informasjons-, introduksjons- og opplæringsfilmer
3. Kursmateriale for grupper for barn og ungdom

Illustrasjon av Åke Wall

Implementeringsguide

Implementeringsguiden inneholder tips til foretak som skal implementere ADHD SKILLS gruppebehandling:

1. Rammebetingelser
2. Forberedelser ved den enkelte BUP
  - a. Frekvens
  - b. Booking og innkalling
  - c. Informasjonsbrosjyrer om SKILLS
  - d. Klargjøre materiell til gruppene
  - e. Mat og drikke til gruppene
  - f. Gruppeledere
3. Behandlerens ansvar
4. Gruppesammensetning
5. Tid til forberedelser og etterarbeid

**ADHD SKILLS Gruppetilbud
for barn og ungdom
Psykoedukativ behandling i BUP**

Implementeringsguide

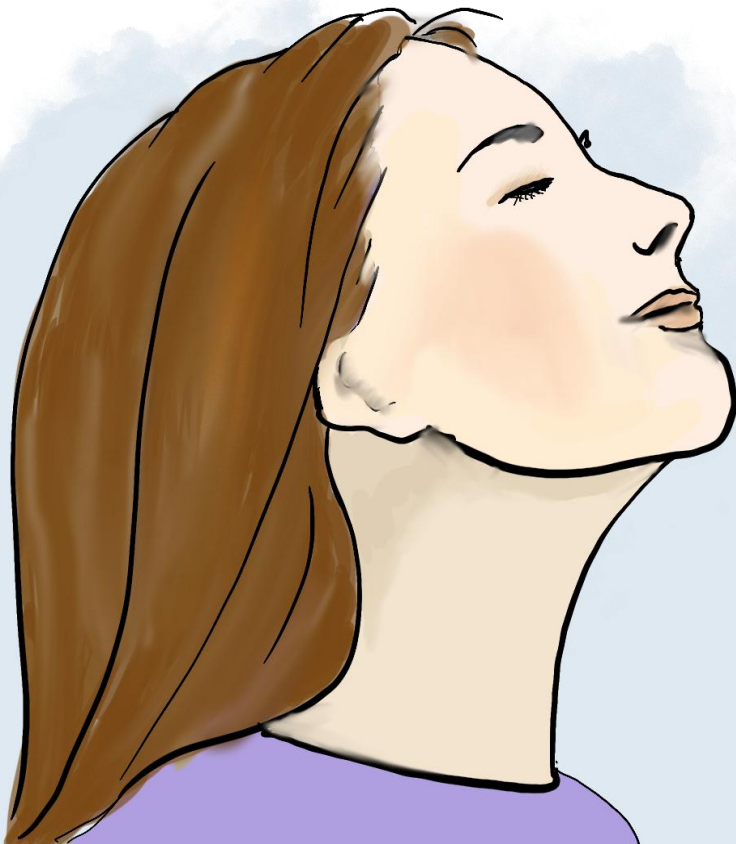

Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling og
Forsknings- og Utviklingsavdelingen
Klinikk for psykisk helse og rus i Vestre Viken HF

Filmer

Lenker til informasjons-, introduksjons-, og opplæringsfilmer:

1. SKILLSs opprinnelse i Sverige og forskningen der
2. Hvordan vi har jobbet med å tilpasse ADHD SKILLS til norske forhold, samt forskningen hos oss
3. **Opplæringsfilmer for nye gruppeledere**
  - a. ADHD SKILLS barn Level 1 og 2
  - b. ADHD SKILLS ungdom Level 1, 2 og 3

SKILLS
/ RICE WALL

Kursmateriell

På Teams finner du alt du trenger av kursmateriell:

1. Kursmateriell for ADHD SKILLS barn, Level 1 og 2
2. Kursmateriell for ADHD SKILLS ungdom, Level 1, 2 og 3

Kursmateriellet inkluderer presentasjonene som benyttes i de ulike Levelene, samt verktøy og bilder til utskrift til bruk i gruppene.

Adoptere ADHD SKILLS Gruppetilbud?

Dersom ditt helseforetak er interessert i å ta i bruk dette tilbudet, er prosessen som følger:

- Adopter tjenesten i Idéportalen Induct. Innovasjonsavdelingen ved ditt foretak kan hjelpe deg med dette. Adopsjon i Induct genererer innovasjonspoeng for både ditt helseforetak og Vestre Viken.
- Send en mail til FoU-Avdelingen@vestreviken.no med kontaktinformasjon for hvem som skal motta Bruksvilkåravtale, samt navn og epost til de som ønsker tilgang til materialet.
- Vestre Viken HF sender Bruksvilkåravtale for deling av åndsverk, denne signeres på avdelingssjefsnivå. Bruksvilkåravtale sendes signert i retur til FoU-avdelingen. Rette vedkommende ved ditt HF får da tilgang til en felles **Teams-kanal** med opplæringsmaterieill til nye gruppeledere, implementeringsguide og kursmaterieill for barn og ungdom.

ADHD SKILLS digital

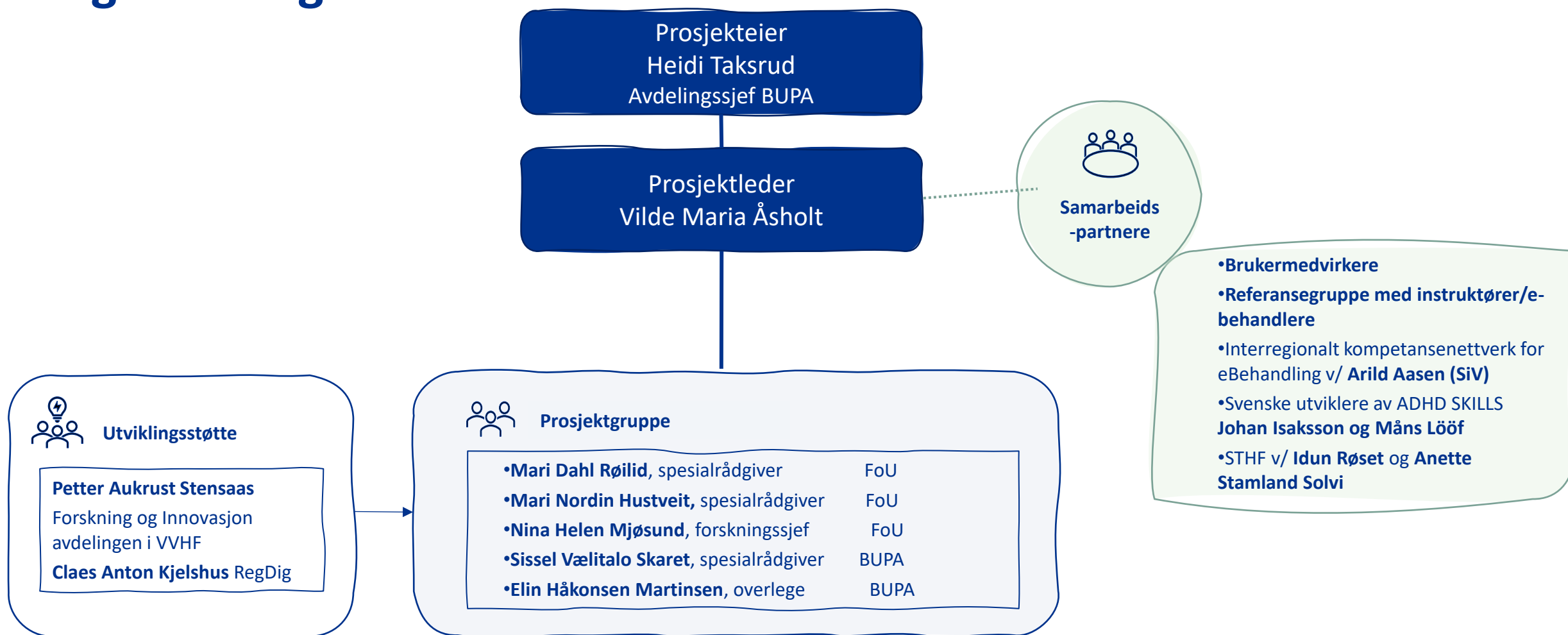
Vi utvikler ADHD SKILLS digital for ungdom. Dette for å gi et alternativ til de som ikke kan nyttiggjøre seg av gruppebehandlingen.

eBehandlingen vil være tilgjengelig i Youwell og bygger på gruppebehandlingen.

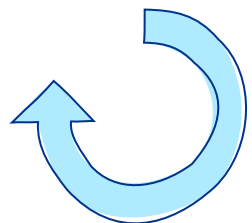
Prosjektgruppen består av medarbeidere fra FoU og BUPA.

Organisering

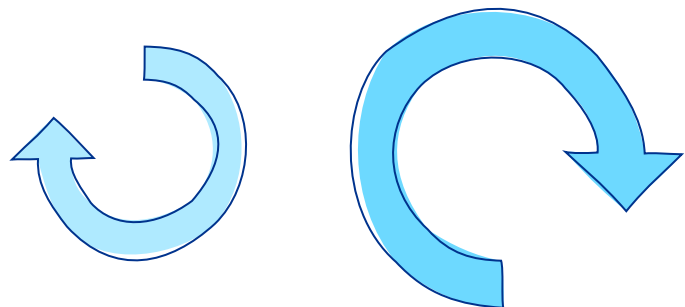
2021

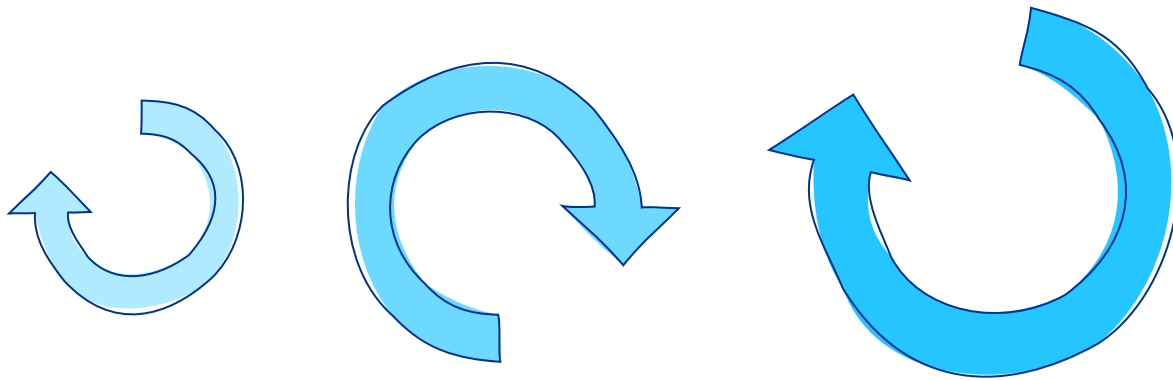
PARUNG
evaluerer
SKILLS

2022

Verdenscafé m/behandlere,
Kongsberg BUP:
idéen til SKILLS digital

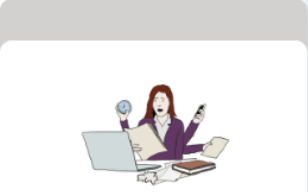
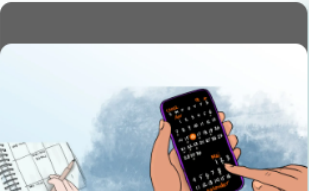
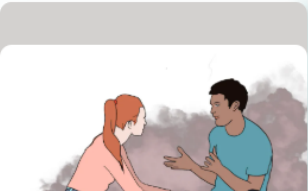

2025

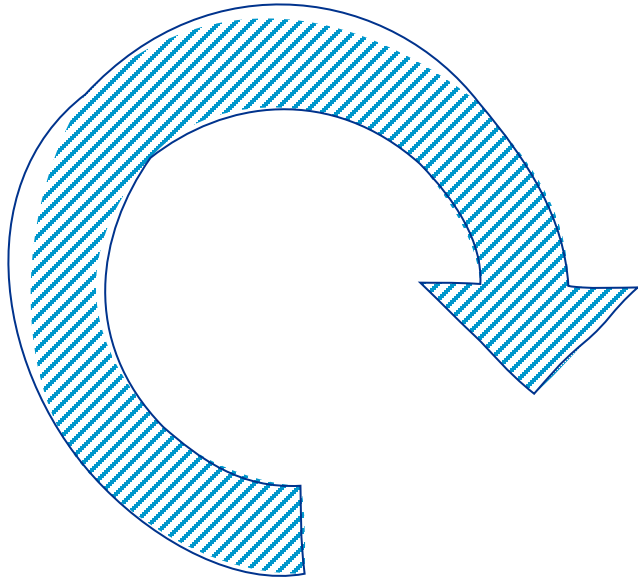

ADHD SKILLS digital: eBehandling for ungdom med ADHD

- Betaversjon klar i Youwell
- Bearbeides med brukermedvirkere og behandlere høsten 2025

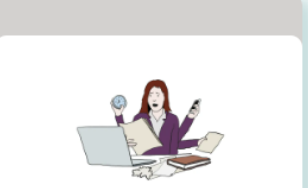
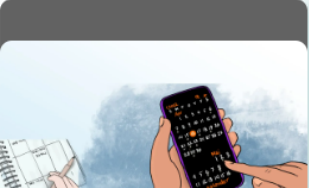
Hva er ADHD? I denne modulen gjennomgår vi hva ADHD er ✓ FULLFØRT	Følelser I denne modulen lærer du mer om følelser ✓ FULLFØRT	Stress I denne modulen lærer du å identifisere kilder til stress i din egen hverdag ✓ FULLFØRT
Hjelpere i hverdagen Her lærer du om noen hjelpere og verktøy du kan benytte i hverdagen ✓ FULLFØRT	Den beste medisinen I denne modulen lærer du mer om søvn, mat og bevegelse ✓ FULLFØRT	Støtte av andre Her lærer du om hvem og hva som kan være en støtte for deg i hverdagen ✓ FULLFØRT

2026-2028

Mål:

1. pilot i egen klinikk
2. implementering i egen klinikk
3. spredning nasjonalt
4. forskning

Hva er ADHD? I denne modulen gjennomgår vi hva ADHD er ✓ FULLFØRT	Følelser I denne modulen lærer du mer om følelser ✓ FULLFØRT	Stress I denne modulen lærer du å identifisere kilder til stress i din egen hverdag ✓ FULLFØRT
Hjelpere i hverdagen Her lærer du om noen hjelpere og verktøy du kan benytte i hverdagen ✓ FULLFØRT	Den beste medisinen I denne modulen lærer du mer om søvn, mat og bevegelse ✓ FULLFØRT	Støtte av andre Her lærer du om hvem og hva som kan være en støtte for deg i hverdagen ✓ FULLFØRT

Innspill og spørsmål

Kontaktinfo:

fou-avdelingen@vestreviken.no

SISSKA@vestreviken.no

